

lige Foreninger med det smukke Ideal for Øje at skaffe hver Mand sit Hus og sin Have. Man er begyndt med at forsøge med Havebyer, og det er naturligvis udmærket. Det er rart at have eget Hus og egen Have, men det er blot noget dyrt. I en Byggeforening, som jeg har haft Lejlighed til at stifte Bekendtskab med, har man opført en Del Huse, dels enkelte, dels dobbelte, med en Husleje, der varierede fra 36 til 44 Kr. om Maanedens. Det er alligevel en lidt høj Husleje for ubemidlede.

Efter at Loven nu er blevet forandret derhen, at man kan erholde op til $\frac{4}{5}$ af Ejendomsskyldværdien i første Prioritet, bliver der naturligvis lettere Adgang for lidt mindre bemidlede til at skaffe sig et Laan. Det har da ogsaa vist sig, at der i Finansministeriet ligger Ansøgninger om Laan til en Sum af 3,600,000 Kr. Jeg antager, at disse Foreninger fastholder Ønsket om Laan, og de vil i saa Tilfælde kunne nøjes med Halvdelen, da man vel kan regne med, at første Prioritet i offentlige Midler kan erholdes for op til Halvdelen af Ejendomsskyldværdien og at der saaledes ikke vil blive Trang til mere end 1,800,000 Kr. Men der er altsaa Andragender inde til et Beløb af 1,800,000 Kr., og da der kun bliver 2 Mill. Kr. at disponere over, vil man se, at der ikke bliver saa ret meget tilbage. Der er neppe Tvivl om, at den Lettelse, der nu foreslaas gennem dette Lovforslag, hvorefter man kan laane op til $\frac{9}{10}$ af Værdien, vil betyde, at mange Andragender vil strømme ind, saa mange, at den højtærede Finansminister ikke paa langt nær vil være i Stand til at imødekomme dem.

Jeg tør ikke anmode Finansministeren om at gaa med til en Forøgelse af Udlaanet — jeg vil nødig have den gamle Sætning anvendt, at naar man giver en vis Mand Lillefingeren o. s. v. —, men derimod vil jeg slaa til Lyd for, at de Penge, der er disponible, anvendes paa den bedst mulige og mest fornuftige Maade. Og her tænker jeg da paa, at det, der staar i Lovforslagets § 5 om ubemidlede, bør understreges saaledes, at man fortrinsvis laaner ud til Foreninger, der ønsker at bygge for de mest ubemidlede. Her tænker jeg paa dem, der bor i Baghusenes Huler og i faldefærdige Rønner. Det er Folk, der aldrig skænker Byggeforeningerne en Tanke. De har meget andet at slaas med her i Livet; det er Folk, der ikke paa nogen Maade kan hjælpe sig selv til bedre Lejligheder. Nu kan Finansministeren maaske sige: De paagældende maa dog have noget; de, der skal have Gavn af Loven, maa dog hjælpe til og skyde

noget til. Men man kunde ogsaa tænke sig, at andre, der interesserer sig for at skaffe gode Boliger til disse allerfattigste, kunde danne en Forening eller et Aktieselskab med et fikseret Udbytte paa 4 pCt. f. Eks. og saa sørge for at bygge til disse fattige Mennesker. De vil ikke se noget til dem, før Husene er færdige, og før de smaa Lejligheder er ordnede. Saa kommer de og lejer Lejlighederne og er glade ved dem. Man har flere Steder oprettet saadanne Foreninger, saaledes i Roskilde. Det er nogle af Byens velstillede Borgere, der har dannet en Forening og skaffet de Penge, der skal til oppe i Toppen. De har saa bygget smaa Lejligheder til Afløsning af de daarligste Rønner og paa den Maade skaffet de alleruheldigst stillede gode og sunde Boliger. Jeg ved, at der ogsaa i en anden By er dannet et Aktieselskab, hvor man netop har fikseret Renteudbyttet til 4 pCt., og hvor man paa samme Maade har ønsket at bygge netop for de allerdaarligst stillede til en Leje, som er overkommelig. Naar man f. Eks. ser den Leje, vi i Roskilde faar af vore Byggeforeningshuse — fra 10 Kr. op til allerhøjest 17 Kr. om Maanedens for en god og hyggelig Lejlighed —, vil man se, at man her, særlig hvor Lejen er 10, 11 og $11\frac{1}{2}$ Kr., er nede paa en Husleje, som selv de mest ubemidlede kan skaffe. Nu vil det maaske nok i Øjeblikket, hvor alle Priser er steget betydeligt, være vanskeligt at skaffe Lejligheder saa billigt, men der skal jo skaffes Husrum for Folk, og dette sker billigst, naar man erholder de Penge, der er Tale om i Lovforslaget. Længere ned kan man ikke komme med sin Rente, og hvis man saa har Foreninger, der har til Opgave at skaffe billige Boliger uden at afhænde dem til nogen Privatmand, vil man være i Stand til at skaffe det efter Forholdene billigst mulige.

Der staar i Lovforslaget, at Overskuddet i disse Foreninger skal benyttes til Fremme af Foreningens Formaal, og det er naturligvis rigtigt. Det er imidlertid ikke altid sket, adskillige af de Huse, der hidtil er byggede, er gaaet over til privat Ejendom, og dermed hører de op med at være billige Boliger, saa bliver de afhændet til Dagens Pris. Paa den Maade kommer man ikke ret langt med at skaffe billige Boliger. Skal man sikre sig, at Overskuddet anvendes til Foreningens Formaal, maa Foreningen vedblivende være Ejer af Husene. Jeg kunde derfor tænke mig, at § 4 helt gik ud, og at man stillede som Betingelse for Laan af de 2 Mill. Kr., at Foreningen vedblivende skal beholde Ejendommene som sine, at den ikke